

ศึกษาธรรมะจากโลก

.....ระพี สาคริก

โลกกับธรรมไม่เพียงอยู่ร่วมกันเท่านั้น ถ้าเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของทุกสิ่งซึ่งปรากฏเป็นความจริงอยู่ในโลกให้มีโอกาสสัมผัสได้และรู้ได้ย่อมพบว่า โลกกับธรรมเป็นสิ่งที่หมุนวนอยู่บนแกนเดียวกันเป็นธรรมชาติด้วย ดังนั้นมนุษย์แต่ละคนที่เกิดมาจึงควรกำหนดให้ตัวเองเป็นผู้รู้หน้าที่ในการเรียนรู้ความจริงจนถึงที่สุด จึงจะมีผลนำวิถีชีวิตเข้าถึงจุดนี้ได้อย่างครบถ้วน

"ธรรมคือพื้นฐานกำหนดวิถีการเปลี่ยนแปลงของโลก" หากบุคคลใดมองเห็นว่า "โลกกับธรรมเป็นคนละค้ำกัน" สำหรับผู้รู้แล้วย่อมมองเห็นว่ามีความเป็นไปได้ แต่ยังเป็นภาพที่ไม่ลึกซึ่งถึงแก่นแท้ หากเกิดความรู้ลึกว่า "โลกกับธรรมเป็นคนละเรื่อง" ย่อมสะท้อนให้เห็นความจริงซึ่งอยู่ในรากฐานผู้มองว่า ยังคงมีความสับสนจนกว่าชีวิตจะพบปัญหามากกว่าที่ผ่านพ้นมาแล้ว จึงจะเข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ไม่เช่นนั้นแล้ว อาจเกิดสภาพซึ่งชวนให้คิดว่า "น่าจะหนีโลกไปแสวงหาธรรม" อันเชื่อได้ว่าคงไม่มีโอกาสพบของจริง หากทำให้ชีวิตจำต้องจมอยู่ตรงนั้นอย่างถอยออกได้ยาก และไกลออกไปอีก อาจนำไปสู่การก่อเหตุชั้น ๗ จุดนั้นได้ไม่ยาก ไม่ว่าจะเข้าไปอยู่ในสภาพกฤหัสถ์หรือสงฆ์

อนึ่ง การหนีโลกไปแสวงหาธรรม น่าจะสะท้อนให้เห็นวิถีทางที่มุ่งออกจากตนเอง เพื่อหวังแสวงหาจากสิ่งซึ่งอยู่ภายนอก ทั้ง ๆ ที่สังขารได้กำหนดไว้ให้ทุกคนเป็นคนและมีความจริงอยู่ในรากฐานตนเอง แม้อาจมีความแตกต่างปรากฏจากสิ่งที่เป็นเงื่อนไขซึ่งแฝงอยู่ในรากฐานของแต่ละคนระหว่างช่วงใดช่วงหนึ่ง ทำให้ไม่อาจนำสิ่งใดมาชี้ชัดเส้นให้ทุกคนต้องเหมือนกันได้

หลายคนอาจเคยได้ยินการขึ้นำจากช่วงที่ผ่านมาแล้วว่า "การเรียนรู้จากโลกภายนอก ย่อมช่วยให้ชีวิตได้รับสิ่งที่มีคุณค่า" หากเป็นผู้มีนิสัยสนใจตั้งคำถามขึ้นมาตามตนเอง เพื่อค้นหาความจริงต่อไปอีกว่า "อะไรคือความหมายของคำว่าคุณค่าดังกล่าว ? "

หากนึกได้ถึงสังขารที่ชี้ไว้ว่า "ถ้าไม่มีสิ่งนั้น ย่อมไม่มีสิ่งนี้" ย่อมพบความจริงได้ว่า "ถ้าไม่มีโลกภายใน ย่อมไม่มีโลกภายนอก" ดังนั้น ในกระบวนการเรียนรู้อันเป็นธรรมชาติของแต่ละคน การเรียนรู้จากโลกภายนอกย่อมมีเหตุมีผลหวนกลับมาช่วยให้รู้ความจริงของ "โลกซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจตนเอง" เป็นธรรมจักร

เราจึงน่าจะเชื่อด้วยเหตุและผลว่า "โลกภายนอกมีสรรพสิ่งต่าง ๆ ซึ่งหลากหลายด้วยรูปลักษณะและสภาวะ ส่วนโลกที่อยู่ภายในมีเพียงหนึ่งเดียวและมีอิสระ โดยมีสภาพปลอดจากเงื่อนไขใด ๆ ทั้งสิ้นแม้กระทั่งเปลือกนอก" ดังนั้นหากบุคคลใด บนวิถีชีวิตของบุคคลนั้น มุ่งวิถีการทวงสู่โลกภายนอก ช่วยให้คนมีโอกาสพบปัญหาซึ่งเป็นความจริงกว้างขวางมากขึ้น ย่อมช่วยให้วิถีทางที่หวนกลับมาสู่ความจริงจากอีกด้านหนึ่งซึ่งอยู่ในรากฐานตนเองลึกซึ้งยิ่งขึ้น สังขารจึงชี้ไว้ว่า "เพื่อนมนุษย์ซึ่งกระจายอยู่บนพื้นฐานความหลากหลายเป็นธรรมชาติ คือครูผู้สอนให้คนมีโอกาสรู้ธรรมะจากทุกเรื่องได้อย่างลึกซึ้ง"

เมื่อโลกคือความจริง และธรรมะคือความจริง อีกทั้งสิ่งซึ่งเข้าไปแฝงอยู่ในรากฐานจิตใจแต่ละคนก็คือความจริง ดังนั้นหากตั้งคำถามว่า "ความจริง ณ จุดไหนที่ควรถือไว้คือจุดเริ่มต้น ร่วมกับจุดอันเป็นที่สิ้นสุดแล้ว ? " สำหรับบุคคลผู้ใฝ่เรียนรู้ย่อมเห็นความอยากย่อมนำความสนใจที่จะหาคำตอบจากรากฐานความรู้ความสามารถของตนให้ถึงที่สุด

ในเมื่อความจริงของโลกได้ชี้ไว้อย่างชัดเจนว่า "มนุษย์แต่ละคนไม่ได้อยู่นอกรั้วในโลก" อีกทั้งยังมีวิถีทางซึ่งมีการเกิดที่สานกระแสไปถึงการตายด้วย นอกจากนั้นแต่ละคนยังมีรากฐานจิตใจซึ่งแฝงไว้ด้วยเงื่อนไข

ที่มีอิทธิพลกำหนดรูปลักษณะและทิศทางแนวคิด : เชื่อมโยงถึงพฤติกรรมการแสดงออกทุกรูปแบบ

จากประเด็นพื้นฐานดังกล่าว น่าจะนำผู้รู้ตัวเองถึงระดับหนึ่ง กลับมามองเงื่อนไขซึ่งอยู่ในรากฐานของตน ด้วยความสนใจที่จะเรียนรู้ความจริง ก่อนการมองไปยังชีวิตอื่นสิ่งอื่น จึงพอจะสรุปได้ว่า ณ จุดนี้เองที่น่าจะช่วยให้เห็นความจริงได้ว่า "การพึ่งตนเองให้มีความมั่นคงอยู่กับเหตุและผล ถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับใช้กำหนดวิถีการดำเนินชีวิต"

ความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ เป็นสิ่งทำลายทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่ร่วมกันในโลกอย่างมีเหตุมีผล อีกทั้งมีผลวนกลับมาทำลายมนุษย์เองอย่างปราศจากการละเว้น" เริ่มต้นจากผู้ใหญ่ทำลายเด็ก แม้ในระดับโลกซึ่งพบความจริงว่า ประเทศที่มีอิทธิพลมากกว่า ส่งผลทำลายประเทศที่ด้อยกว่าตน แล้วในที่สุดตัวเองย่อมอยู่ต่อไปได้ยากยิ่งขึ้น เนื่องจากมีการทำลายกันเองเกิดคามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น บุคคลผู้รู้สังขรณ์อย่างลึกซึ้งย่อมเข้าใจได้ไม่ยากว่า วิถีทางดังกล่าวคือกฎธรรมชาติที่ชี้ไว้อย่างชัดเจนว่า "เมื่อมีการเกิดย่อมมีการดับ"

อนึ่ง มนุษย์ผู้เห็นแก่ตัวย่อมมองไม่เห็นความจริงซึ่งอยู่ในรากฐานตนเอง" คงมุ่งเน้นความสนใจไปยังชีวิตอื่นสิ่งอื่นจากความโลภอันเป็นบ่อเกิดแห่งความอยากที่อยู่ในรากฐานเป็นธรรมชาติ และลงเป็นธรรมชาติย่อมไม่อาจรู้สึกได้ คงจะพบกับสภาวะซึ่งมีการทะเลาะกันของกลุ่มบุคคลที่ขึ้นไปอยู่ในระดับสูง ถือเป็นประจักษ์พยานช่วยให้รู้ความจริง ได้อย่างชัดเจน

ในเมื่อชาคการรู้ความจริงย่อมมีใช้มายาภาพสร้างสิ่งประดิษฐ์ที่ไม่ได้เกิดจากใจ ขึ้นมาใช้เป็นภาพหลอกผู้อื่น อย่างไรก็ตามเมื่อธรรมชาติกำหนดให้ทุกสิ่งมองได้สองด้าน ย่อมมีทั้งการหลอกเพราะเจตนาและการหลอกเพราะความไม่รู้ คงที่มักกล่าวกันว่า"หวังดีแต่กลับทำให้เสียหายมากขึ้น" เช่นเดียวกับภาษิตในอดีตรซึ่งกล่าวไว้ว่า"ศืข้าค้ำพลอย" นอกจากนั้นสภาพความจริงบนพื้นฐานดังกล่าว ยังมีเหตุมีผลกำหนดให้วิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์ตกอยู่ในสภาพ"นิยมสิ่งซึ่งเป็นเปลือกนอกมากขึ้น"

คนที่มรากฐานอิสระจริง ย่อมมองทุกสิ่ง เห็นสองด้านเสมอ ดังนั้นภาพดังกล่าวจึงเป็นความจริงที่เห็นได้ ทั้งในค่านฤหัสถ์และสงฆ์ซึ่งมีคนเข้าไปแฝงอยู่ภายในเปลือก ทั้งที่มีเจตนาเข้าไปเพื่อกระทำการและกระทำลงไป เพราะชาคการรู้เท่าทัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของ"ปฎิหารหรืออิทธิฤทธิ์" รวมทั้งการคิดสร้างอาณาจักร ซึ่งมีความใหญ่โตอย่างปราศจากขอบเขต

"ธรรมชาติของมนุษย์นั้น เมื่อมีทุกข์มากย่อมถูกหลอกง่ายขึ้น" ทั้งนี้และทั้งนั้น เนื่องจากผู้มีความทุกข์มีเหตุสืบเนื่องมาจากการนำเอาเงื่อนไขในค่านรูปวัตถุเข้าไปใส่ไว้ในใจตัวเอง ทำให้ยิ่งพบปัญหาหนักก็ยิ่งมีความทุกข์มากขึ้น จึงพิสูจน์ความจริงได้ว่า "ความทุกข์เกิดจากเงื่อนไขที่แฝงอยู่ในรากฐานตนเองโดยแท้"

หากพิจารณาค้นหาความจริงจากเงื่อนไขซึ่งแฝงอยู่ในกระบวนการจัดการศึกษาเท่าที่เป็นมาแล้วจนถึงขณะนี้ น่าจะพบความจริงว่า มีผลทำให้คนยึดติดวัตถุและเงินตราทำให้คนมีนิสัย ยิ่งเรียนสูงก็ยิ่งเห็นแก่ตัวมากขึ้นเป็นส่วนใหญ่ ทำให้คนยิ่งเรียนสูงก็ยิ่งถูกหลอกให้ตกเป็นเครื่องมือคนอื่นได้ง่ายมากขึ้นเป็นธรรมดา

อนึ่ง บุคคลใดตกอยู่ในสภาพเห็นแก่ตัว ย่อมขาดแนวโน้มนที่ช่วยให้ตนห่างจากการรู้คุณค่าของพื้นดินเกิดและชีวิตเพื่อนมนุษย์ซึ่งยังคงอยู่ในสภาพค้อยกว่าตน รวมทั้งเยาวชนคนรุ่นหลัง แม้ว่าบางครั้งจะแสดงออกในลักษณะที่พยายามให้คนอื่นเห็นว่าคนยกย่องความสำคัญ แต่ก็คงเป็นเพียงมายาภาพ ทั้งนี้และทั้งนั้นเป็นเพราะไม่ได้เกิดจากรากฐานจริง หรืออาจกล่าวว่า"ไม่ได้เกิดจากจิตสำนึกรับผิดชอบอย่างแท้จริง"

ดังเช่นประเด็นหนึ่งซึ่งช่วยให้พิสูจน์ความจริงได้จากแนวคิดลักษณะนี้ที่มองเห็นว่า"คนระดับต่ำกว่าตนก็คือเยาวชนคนรุ่นหลังก็คือ ชาคการศึกษา บ้างก็ว่าชาคความรู้จริง" แทนที่จะสนใจหวนกลับมาพิจารณาตนเองก่อน-

อื่น เพื่อช่วยให้คนเกิดสติ อันเป็นการเสริมสร้างรากฐานให้คนไม่ถูกผู้อื่น หากมีความจริงใจทำให้มองเห็น ความสำคัญจากใจจริง กับอีกสิ่งหนึ่งซึ่งสะท้อนความจริงให้เห็นถึงการมองเห็นในกลุ่มที่อยู่ต่ำกว่าตนอย่างถูก ถูกก็คือกล่าวที่ว่า"ชาวบ้านถูกหลอกได้ง่าย" ซึ่งเป็นการมองออกจากตัวเองด้านเดียวอย่างเห็นได้ชัด

แม้รู้ให้ความสนใจมุ่งเน้นความสำคัญขั้นสู่ด้านบน หรืออีกนัยหนึ่ง"มุ่งสู่ทิศทางห่างจากพื้นดิน รวมทั้งห่าง จากตัวเองมากขึ้น โดยอ้างว่ามีเจตนาดี" ไม่ว่าจะขึ้นไปครองอำนาจบริหารหรือขึ้นไปตามข้ออ้างว่า เพื่อหวังดี ตรวจสอบก็ตาม เนื่องจากบนพื้นฐานธรรมชาติของทุกสิ่งย่อมมีสองด้าน ทำให้รู้สึกว่า เกิดจากรากฐานซึ่งหลอก ตัวเองหรือเกิดจากความอยาก

บุคคลผู้รู้เท่าทันจึงไม่หลงตามกระแสไปโดยง่าย ดังนั้นการมีโอกาสก้าวขึ้นไปสู่ด้านบน หากมีรากฐาน อิศระจริง น่าจะเป็นไปตามธรรมชาติหรือเป็นไปตามเหตุและผล หากใช้น้ำความอยากเข้าไปแอบแฝง หากมีคณ ุระขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นชนส่วนใหญ่เห็นความสำคัญ และรู้สึกศรัทธาอย่างปราศจากพรรคพวก ส่วนคนน่าจะมีธรรม- ชาติที่รู้สึกได้ว่า ช่วยให้มีโอกาสเรียนรู้ความจริงกว้างขวางมากขึ้น จึงลงมือปฏิบัติอย่างดีที่สุด

ดังได้กล่าวแล้วว่าผลจากการจัดการศึกษาทำให้คนยึดถือรูปวัตถุสิ่งซึ่งยิ่งขึ้น จึงเห็นได้ว่าเมื่อมีการก้าว ออกมานอกวัดเพื่อโฆษณาโดยอ้างว่าต้องการช่วยให้คนหันทุกข์ ยิ่งมีการนำเอาเรื่องเงินและวัตถุสิ่งก่อสร้างขึ้น มาชี้ให้เห็นความสำคัญร่วมกับคำชี้แจงว่า ต้องการหาเพื่อเผยแพร่ศาสนา จึงไม่น่าสงสัยว่า เหตุใดผู้ซึ่งคนใน สังคมเชื่อกันว่ามีความรู้ จึงมุ่งเข้าไปติดอยู่ตรงนั้นมากขึ้น

บุคคลใรู้ธรรมะจริงย่อมเห็นได้ว่า "ธรรมะคือแก่นแท้ของธรรมชาติ" ธรรมะย่อมปลอดจากการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ หากเกิดจากการปฏิบัติที่อยู่กับเหตุและผลอย่างเปิดเผย ช่วยให้อีกด้านหนึ่งสัมผัสได้และเกิดศรัทธา นอกจากนั้นการนำ เหตุผลในด้านวัตถุมาใช้เป็นข้ออ้างย่อมสวนทางกันกับหลักธรรมอย่างเห็นได้ชัด แม้มีการชี้แจง ว่าต้องการหาเพื่อ เผยแพร่ธรรมะ

การเรียนรู้ธรรมะจากปรากฏการณ์ของโลกโดยเน้นการทำงานเพื่อเพื่อนมนุษย์อย่างอิสระ และใช้ปัญหาที่ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นครูฝึกสอนอย่างแท้จริง ย่อมนำวิถีชีวิตและการเรียนรู้ของคนที่มุ่งสู่การรู้ธรรมะลึกซึ้งยิ่งขึ้น และจากรากฐานตนเองที่เปิดกว้าง ย่อมสามารถเข้าใจความจริงของโลกได้เอง อีกทั้งยังช่วยให้มองเห็นชัดเจน ว่า"โลกกับธรรมะอยู่บนพื้นฐานจุดเดียวกัน และจุดนี้อยู่ในรากฐานตนเองโดยแท้"

จึงสรุปได้ว่า ธรรมะค้นพบได้จากสิ่งซึ่งอยู่ในรากฐานตนเองโดยแท้ และการปฏิบัติเริ่มต้นจากสิ่งใดสิ่ง- หนึ่งซึ่งคนมีความรักและสนใจจริงโดยไม่มองข้ามความสำคัญของเพื่อนมนุษย์ ย่อมมีเหตุมีผลสานความรู้ถึงทุกสิ่งซึ่ง เปลี่ยนแปลงร่วมกันอยู่ในกระแสโลกภายนอกอย่างหลากหลายได้ทั้งหมด อีกทั้งยังมีแนวโน้มกำหนดวิถีทางนำสู่การ รู้ตนเองลึกซึ้งยิ่งขึ้น.

"ปราศผู้มีโอกาสเกิดขึ้นท่ามกลางปัญหา - ถ้าไม่มีปัญหาย่อมมองไม่เห็นปราชญ์"